Kniha: Médeia (Euripidés)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): Simona

Euripidés

- Eurípidés se narodil do zámožné athénské rodiny, i když v některých Aristofanových komediích existují jisté narážky na to, že jeho matka Cleito byla obyčejnou prodejkyní bylinek na trhu
- v mládí se Eurípidés věnoval studiu filozofie a přátelil se s mnoha významnými filozofy své doby – zřejmě byl i přítelem Sokratovým
- byl velmi vzdělaný, traduje se, že vlastnil značně obsáhlou knihovnu
- zpočátku účinkoval i jako divadelní herec, ale neměl dostatečně zvučný hlas, proto se raději soustředil na psaní her
- napsal okolo devadesáti dramat, z nichž se do dnešní doby zachovalo celkem 18 tragédií a jedna satirická hra.

Další díla:

- Helena
- Herakles

Literárně historický kontext

Doba klasická 5 – 4. st. př. n. l.

- Rozkvět dramatu v Athénách = provozovalo se v amfiteátrech
- Rozvoj dramatu a prózy
- Dramata mají původ v řeckých hrách na oslavu boha Dionýsa
- Dva hlavní žánry tragédie a komedie

Další spisovatelé:

- Aischylos
- Sofokles

Rozbor díla: Médeia

Literární druh:

- drama

Žánr:

- tragédie

Téma:

- Mytologický příběh je zde prostředkem k osvětlení psychologie zhrzené ženy. Je zde zachyceno její chování od obětavé lásky, díky které je schopna zradit vlastní rodinu a zabít svého bratra, přes žárlivost a zoufalství podváděné manželky, až ke kruté nenávisti a pomstě, kterou vykoná na nevinných dětech, které byly plodem společné lásky Médeji a lásona. Je zde zachyceno také obecně postavení ženy- cizinky v Athénách (láson omlouvá své jednání tím, že chtěl zajistit lepší život svým dětem).
- Název: podle hlavní hrdinky- Médeia
- Prostředí: Korinthos v období athénské demokracie, konkrétně dům Médeji a lásona+

mýtická doba (prolog – seznámení s bájí o Iásonovi a Argonautech)

Jazyk:

- jedná se o tragédii, která v antice přináležela k vysokému stylu textu- tomu odpovídají i dlouhé monology a častá patetická zvolání (snaha o ospravedlnění vlastního chování, vyjádření citového rozpoložení postav)
- rychlý spád děje je zajištěn především vášnivými replikami mezi Médeou a Iásonem
- v textu jsou časté básnické výrazy, archaismy, patetická zvolání, metafory, citoslovce, inverzní pořádek slov, perifráze a další prostředky

Kompozice:

- hra se nečlení na jednotlivá dějství, ale předchází jí prolog staré chůvy, kde se připomíná mytický příběh Iásona a Médeji o získání zlatého rouna (retrospektiva)
- samotná tragédie, která je oproštěna od mýtu a vztahuje se pouze k přítomnosti hlavních hrdinů, je zachycena chronologicky
- děj má poměrně rychlý spád, který vrcholí Médeiným činem
- tragédie končí božským zásahem- tzv.“deus ex machina“ (odjezd dračím vozem boha Hélia)- autor nedovedl konflikt vyřešit
- je zde dodržena Aristotelova teorie tří jednot- místa, času i děje

Motivy:

- motiv zrady (Médeia zradila svou vlast, otce a bratra+ Iáson zradil lásku Médeji svým vztahem s Glaukou, dcerou krále Kreóna)
- motiv pomsty a žárlivosti (zabití Glauky a Kreóna otrávenými šaty+ zabití společných dětí)- Iáson musí pykat za svůj hřích (chce vyvrátit celý Iásonův rod), přestože to bude bolestné i pro Médeu
- motiv vyděděnosti (Médeia je v Korintu cizinkou, Kreón ji pošle do vyhnanství, ale zároveň se Médea díky svým předchozím činům nemá kam vrátit- chybí ji domov)- zůstává i společenským vyděděncem kvůli vraždě svých dětí, přestože našla útočiště u athénského krále Aigea

Postavy:

- nejsou to ideální hrdinové, ale lidé s dobrými i špatnými vlastnostmi
- **Médeia** – hrdá a impulzivní, v dramatu je zachycena především jako zhrzená lásonovou zradou, trpící a odhodlaná pomstít se- její vášně jsou vystupňované (vymyká se běžným měřítkům, protože je kouzelnice)- částečně představuje ženský princip tehdejší athénské společnosti (žena podřízená muži), proti kterému se vzbouřila- důraz na city
- **Iáson** – sobecký, nevděčný,vypočítavý, nevěrný a zbabělý – snaha ospravedlnit si racionálně vlastní hanebný čin
- **korintský král Kreon a athénský král Aigeus**– vedlejší postavy
- **chór** – sbor korintských žen, jakýsi komentátor děje, který do dramatu nezasahuje- komentuje osud žen v tehdejší době

Idea díla:

- zachycení pocitů láskou zhrzené ženy
- těžký úděl opuštěné ženy, matky
- snaha o zrovnoprávnění ženy s mužem

Děj:

Drama pochází z roku 431 př. n. l. a čerpá z řecké mytologie, konkrétně z báje o Argonautech. Z prologu, ve kterém hovoří chůva Médeiných dětí, se dozvídáme, že Iáson plul na Kolchidu na lodi Argo pro zlaté rouno- král mu ho slíbil, pokud zkrotí divoké býky, zorá jimi kus půdy a do té zaseje dračí zuby- královská dcera Médeia, znalá kouzel, se do Iásona zamilovala a pomohla mu se splněním úkolu- díky němu zradila svého otce, napomáhala při vraždě svého bratra, a proto ztratila vlast- společně i s dětmi uprchli do Korintu (to je mýtická rovina příběhu). V Korintu Médea poznává, že ji chce Iáson opustit a oženit se s dcerou korintského krále Glaukou- Médea to vnímá jako velký nevděk a obrovskou zradu, její velká láska se proměňuje v obrovskou nenávist- když je Kreonem vykázána ze země, rozhodne se pomstít- vyžádala si den na

rozmyšlenou, kam pojede (přijala azyl u athénského krále Aigea,který kolem náhodou projíždí) a zároveň předstírá smíření s Iásonem i Kreonem- Glauce posílá nádherné šaty, které jsou napuštěny jedem- princezna, stejně jako král Kreon, který se snaží dceři pomoci, umírají- po velkém duševním boji zabíjí i své a Iásonovy syny jako pomstu za jeho zradu- zhrzenému Iásonovi, kterého obvinila ze všech hrůzných činů, odmítá vydat tělíčka mrtvých dětí a spolu s nimi odlétá na dračím voze, poslaným jejím dědem bohem Héliem, do Athén.